

1. Vreemd... de heldin die niet gelooft in Israël's God...

Deze week viel me op dat op allerlei plaatsen in de stad reclameborden te zien zijn – van die borden om de lantaarnpalen heen – met daarop één woord, het Engelse woord *Unseen*, 'ongezien', *Unseen*. Met heel kleine lettertjes staat er nog wat toelichting bij, maar dat kon ik niet lezen uit de verte. Ik ben thuis eens gaan googelen en wat bleek? *Unseen* is een theaterstuk, waarvoor publiciteit wordt gemaakt.

Ik dacht: '*Unseen*, 'Ongezien', dat zou een prachtige titel zijn voor het boek Esther, en zeker voor het boek Esther als theaterstuk. Esther is een schitterend geschreven bijbelboek. En als lezer voel je je alsof je op de voorste rij zit in het theater. Er zijn vier hoofdpersonen: een koning, die heb je vaak in een toneelstuk. Een beeldschone koningin. Een schurk, die een afschuwelijk plan bedenkt. En een held, die samen met de koningin de redding brengt. Het lijkt al met al een heel romantisch toneelstuk met een *happy end*.

Maar als we dan gaan lezen, dan klopt er toch het één en ander niet. En zeker als je beseft dat dit boek in de Bijbel staat, dan frons je toch je wenkbrauwen. Want dit hele boek begint niet zoals je zou verwachten. Lees het thuis nog maar eens na, dat eerste hoofdstuk. Het is één en al pracht en praal. Een koning die 180 dagen feest viert, een half jaar! En uitgebreid wordt het paleis beschreven: de purperen kleden, de marmeren pilaren, de rustbedden van goud en zilver, de mozaïekvloeren met parelmoer, de gouden bekers, elke beker gemaakt volgens een uniek ontwerp.

En dan, aan het eind van dat half jaar, wordt er als klapper nog een eindfeest gegeven, nóg zeven dagen, maar nu voor de hele bevolking van de burcht Susan, de hoofdstad van het Perzische Rijk, een rijk dat zich op dat moment uitstrekt van India tot Ethiopië.

En op de zevende dag van dat feest, terwijl iedereen dronken is, denkt de koning opeens aan zijn knappe koningin, aan Vasthi, en hij zegt: 'Laat haar halen, dan kan het hele volk het zien, en alle vorsten, hoe bloedmooi ze is!' Ja, wat zou er gebeurd zijn als ze dat gedaan had: als knappe vrouw alleen temidden van deze dronkemansbende...? Het zou zonder enige twijfel fout gaan en de toets van #MeToo niet kunnen doorstaan.

En dat weet Vasthi ook. Ze weet van de oneindige macht van haar echtgenoot Ahasveros, de koning die we in de geschiedenis kennen als Xerxes I. Ze weet dat het enorme consequenties kan hebben als ze een bevel van haar echtgenoot naast zich neerlegt. Dat kan van alles betekenen: ze kan gestraft worden, ze kan afgezet worden, zelfs haar leven is ze dan niet meer zeker. Vasthi moet dat allemaal geweten hebben. En toch, ze zegt: 'Nee'.

Dit is zo'n moedige daad! Een oversekste samenleving, waar alle remmen los zijn, en waar de hoogste autoriteit jou als een object wil tonen aan een menigte dronken mannen, en jij zegt: 'Nee'. Je zou zeggen: 'Zo'n verhaal past toch goed in de Bijbel? Iemand die de moed heeft om "Nee" te zeggen en zich niet als lustobject te laten gebruiken?' Ja, dat past ook goed in de Bijbel. Maar het probleem is: in de Bijbel gaat het meestal over mensen die vanuit hun geloof in Gód tot een moedige stap komen. Vasthi had – voor zover wij weten – helemaal niets met de God van Israël. Hoe zit dat dan? Vreemd...

2. ... en de gelovigen die hun identiteit wegmoffelen.

En het wordt nog vreemder in hoofdstuk 2. Inderdaad, Vasthi wordt afgezet. Hoe het verder met haar gaat, dat wordt niet verteld. Maar haar plaats is dus vacant. Niet dat koning Ahasveros nu een tekort aan vrouwen heeft, die heeft hij in overvloed in zijn harem, maar er is niet één belangrijkste vrouw, één koningin.

Vier jaar later gaat dat vreten aan Ahasveros. Uit de geschiedenis weten we dat hij inmiddels een veldtocht tegen de Grieken heeft ondernomen, die niet goed verlopen is. Hij heeft daar verschillende nederlagen moeten incasseren. En thuisgekomen in de burcht Susan verlangt hij naar een koningin, een vrouw die hem troost, die hem opbeurt en blij maakt. Dan worden uit het hele rijk knappe meisjes bij elkaar gebracht in de koninklijke harem. En vervolgens komt Esther op het toneel. Esther, een wees, een meisje van wie de ouders zijn overleden. Dat is niet

niks voor een kind, om wees te zijn. Ze is opgevoed door haar neef, haar oudere neef Mordechai. Ze zijn Joods.

En als je een beetje verder bladert in het script van dit stuk, dan weet je: 'Dit zijn de goeien, Esther en Mordechai, dit zijn de helden van het boek.' Dat klopt, dat is látter zo, maar als je goed kijkt, dan zijn het hiér nog helemaal geen helden. Want wat staat er in vers 10 van hoofdstuk 2? 'Esther had haar volk en haar afkomst niet verteld, want Mordechai had haar geboden dat zij die niet zou vertellen.' Waarom eigenlijk niet? Schaamde Mordechai zich voor zijn afkomst? Of was het gewoon een kwestie van... 'Nou ja, wat doet het ertoe?'

Als je nog weer wat scherper gaat kijken, dan past het in een patroon. De familie van Mordechai en Esther hadden 61 jaar éérder mee terug kunnen gaan naar Jeruzalem. Dat was het moment dat koning Kores de Joden uit de ballingschap toestemming gaf om terug te gaan. Zo'n 42.000 mensen keerden terug, dat was ongeveer éénvijfde van de Joodse gemeenschap in Babylonië. Maar de familie van Mordechai en Esther keerde niet terug. Veel Joden hadden het goed gekregen in dit verre land, in Babylonië, dat later werd

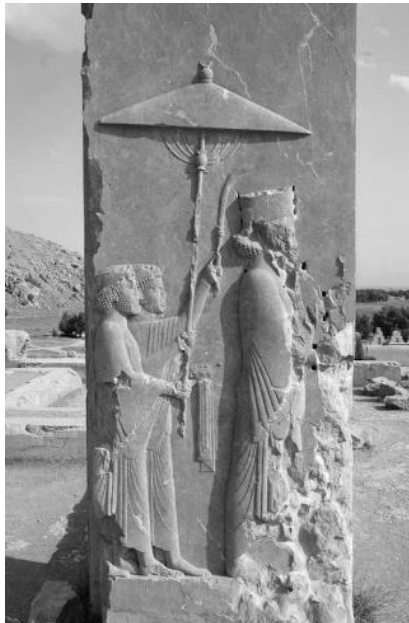
veroverd door Perzië. En Mordechai is met zijn nichtje Esther ook nog eens verhuisd naar de hóófstad van Perzië, de burcht Susan. Ze hebben zich als het ware ingegraven in die samenleving. Ver van hun Joodse wortels.

Maar het gaat nog verder. We hebben gelezen, in hoofdstuk 2: 21 dat Mordechai 'zat in de poort van de koning'. Waarom zat hij daar? In die tijd was de poort de plaats waar alles gebeurde, waar recht werd gesproken, waar werd gehandeld. Mordechai zat daar niet niks te doen, nee, hij werkte daar. Terecht vertaalt de Groot Nieuws Bijbel dat Mordechai 'dienstdeed' in de poort.

Dus de familie is niet meegegaan naar Israël, Mordechai is met Esther verhuisd naar de hoofdstad en hij is daar een ambtenaar van de Perzische koning. Zelfs in de póórt van de koning, dat wil zeggen: hij is een belangrijke ambtenaar. En die namen, Mordechai en Esther, ook daar is iets mee aan de hand. Mordechai is afgeleid van Marduk, de hoofdgod van de Babyloniërs, de Babyloniërs die door de Perzen waren ingelijfd in hun rijk. En Esther is hoogstwaarschijnlijk afgeleid van Isthtar, een Babylonische godin. Eigenlijk heet ze Hadassa, dat betekent mirt, dat is een boom die heerlijk ruikt. Maar die naam, die haar eigen ouders haar gaven, verdwijnt snel naar de achtergrond. Laat iedereen haar maar Esther noemen.

En daarmee is het plaatje rond. Deze twee mensen, Mordechai en Esther, hebben er totaal geen belang bij om bekend te staan als Joden. Zij zijn helemaal opgegaan in de Perzische samenleving. En natuurlijk, ze zijn Joods en ze zullen ook zeker de God van Israël hebben gediend. Maar liever niet al te opvallend. Dat doen ze thuis wel. En in hun vrije tijd. Pas látter, in het volgende hoofdstuk, gaat dat veranderen, maar daar is dan ook alle reden toe.

Hier, in deze twee eerste hoofdstukken van Esther, is alles vreemd. Is dit wel de Bijbel? Een heidense koningin die een heldendaad verricht, die 'Nee' durft te zeggen als het erop aan komt, en twee Joodse mensen die hun geloof wegmoffelen, daar

Afbeelding van Ahasveros (Xerxes I) in de Perzische stad Persepolis. Ahasveros regeerde van 485 tot 465 voor Christus.

niet mee te koop lopen. Daar heeft niemand wat mee te maken. En dan ál die pracht en praal in zo'n heidense samenleving.

3. En God Zelf? Waar is Hij?

Je vraagt je af: 'Waar is God eigenlijk? Hoe vindt Hij dit allemaal? Had Hij Vasthi niet kunnen beschermen? En als Vasthi aan de kant wordt geschoven omdat ze een terecht statement maakt, moet dan die lege plaats worden ingenomen door een Joods meisje? Moet zij dan wel bereid zijn om te voldoen aan de grillen van Ahasveros? Dat huwelijk van Ahasveros en Esther, dat lijkt misschien wel op het huwelijk waarover we zongen, het koningshuwelijk uit Psalm 45. Maar schijn bedriegt. Want de koning in Psalm 45 is een held, terwijl Ahasveros vrouwen onderdrukt en een half jaar lang feest ligt te vieren op een rustbed. Alles rammelt, hier in Esther 1 en 2. Inderdaad: waar is God?

God, de HERE, de Heilige van Israël, Hij is kwijt... en als je Zijn naam gaat zoeken in het boek Esther, dan zul je Hem niet vinden. Nergens wordt Zijn naam genoemd.

En juist dáárdoor, door al deze dingen, komt dit boek zó dichtbij. Want heb je het zelf ook niet, dat je soms denkt: 'Waar is God?' De naam van God, die is heel vaak afwezig. Als je mensen spreekt die uit Afrika komen, die kunnen het niet begrijpen: 'Het gaat hier nóóit over God!' zeggen ze. Zelfs bij een Nationale Dodenherdenking: geen woord over God.

En hoe is het in jouw leven? Heel wat mensen zeggen dat tegen mij: 'In grote delen van mijn leven is God afwezig. In mijn werk. In de buurt. In de sportschool. Hij speelt gewoon geen rol.' En zo kan God ook uit je eigen brein verdwijnen. Geert Mak schreef zijn beroemde boek: *Hoe God verdween uit Jorwerd*. Misschien kun jij je eigen boek schrijven: *Hoe God verdween... of aan het verdwijnen is... uit mijn leven*.

En kijk nog eens goed naar Vasthi en ook naar Mordechai en Esther. Op wie lijkt jij nou méér? Op die dappere Vasthi, of op Mordechai en Esther, die het wel prima vinden als mensen niet teveel weten over hun geloof, en over hun afkomst en over hun volk en over hun God. Ben jij degene die op je werk een statement maakt, of trek je je liever terug in de schaduw? De wereld van Esther 1 en 2, dat is jouw en mijn wereld. En de mensen die we bewonderen, die echt wat durven, die zijn lang niet allemaal christen. Is die vrouw die met haar bord in het Russische journaal stond, Marina Ovsjannikova, is die christen? Het zou kunnen, maar ik weet het niet. Hoe dan ook, ik bewonder haar enorm. Zelfs deze week in de rechtszaal hield ze wéér een bord omhoog om te protesteren tegen de oorlog.

Laten we het maar eerlijk tegen elkaar zeggen: wat we hier lezen, komt zó dichtbij. Een wereld waarin God zo vaak afwezig lijkt, waarin gelovigen vaak tegenvallen en mensen die niet geloven of anders geloven, vaak meevallen. Het is zó verwarrend, vind je ook niet?

4. Je ziet God niet, maar Hij is er wel!

En toch... toch is er méér te zeggen. Want het boek gaat dóór. En wat blijkt? In deze twee hoofdstukken heeft God alles zó geregeld, dat daarmee de eindoverwinning al vaststaat. Achter de schermen is Hij de hele tijd aan het werk geweest. In het boek Esther ontwikkelt zich een machtsstrijd tussen de boze, de satan, en God Zelf. En al hier, in deze eerste twee hoofdstukken, heeft God in dat grote schaakspel zijn tegenstander schaakmat gezet. Op het moment dat Haman zijn vreselijke plan nog moet gaan bedenken, zelfs vóórdat Haman genóémd is, heeft God Zijn stukken al zó op het schaakbord geplaatst, dat de nederlaag van de satan vaststaat. Koningin Vasthi is afgezet en in haar plaats is Esther koningin geworden. Mordechai heeft een samenzwering tegen de koning ontdekt en hij heeft die via Esther aan de koning bekendgemaakt. En dat is allemaal opgeschreven in de kronieken van de koning. Wat er hier gebeurt, in hoofdstuk 1 en 2, zal later blijken de sleutel te zijn voor de redding van het Joodse volk. Dus hoe onzichtbaar God ook is, Hij werkt wel degelijk! Onderschat Hem nooit, achter de schermen zet Hij Zijn tegenstander schaakmat. En Hij doet dat nog steeds, vandaag de dag! Kijk maar naar datzelfde gebied, Perzië, nu noemen we het Iran. In 1979 werd de Sjah van Perzië afgezet en kwamen de

ayatollah's aan de macht, eerst Ayatollah Khomeiny, later Ayatollah Khamenei. Iedereen die vóór 1979 al christen was, mocht dat blijven, dat waren ongeveer 200.000 mensen. Maar het werd verboden om van de islam over te gaan tot het christendom. Er brak een vreselijke vervolging uit van christenen, die duurt tot vandaag de dag: op de Ranglijst Christenvervolging staat Iran op de negende plaats. Jarenlang leek het of God afwezig was, het leek erop dat het christelijk geloof in Iran nooit meer een toekomst zou kunnen hebben. Hoe kon God het toestaan dat christenen zo werden vervolgd? Had Hij Iran vergeten?

Maar in de afgelopen decennia ging het een heel andere kant op dan iedereen had verwacht. De bevolking in Iran heeft inmiddels zo'n afkeer gekregen van de machthebbers en ook van de islam, dat het aantal mensen dat zich bekeert tot Jezus Christus explosief stijgt.

De seculiere onderzoeksgroep GAMAAN hield een enquête onder 50.000 Iraniërs en publiceerde in 2020 een rapport waarin het stelde dat het aantal christenen in Iran snel aan het groeien is richting één miljoen. Gezien op het totaal Iraniërs, 80 miljoen, lijkt het nog geen groot aantal, maar de groei gaat exponentieel, het gaat enorm snel.

In 2019 klaagde de toenmalige Iraanse minister van veiligheidsdiensten er openlijk over dat er zoveel mensen in Iran christen worden. Deze minister, Mahmoud Alavi, zei toen: 'Vaak zijn het heel gewone mensen, zoals broodjesverkopers en zulke mensen. Het gebeurt gewoon voor onze ogen!'

God leek afwezig, maar achter de schermen was Hij bezig om Zijn tegenstander schaakmat te zetten.

5. God gaat ongezien Zijn weg, ook in jou!

Het boek Esther is zo'n bemoedigend boek. Want al wordt God nergens genoemd, net als in onze samenleving, Hij is óveral aanwezig. Als je het maar zít.

De HERE gaat héél rustig Zijn weg, niet door spectaculaire acties en door superhelden in te schakelen. Nee, Hij schakelt gewone mensen in, mensen zoals Mordechai en Esther, mensen die liever niet te koop lopen met hun geloof, mensen zich die liever terugtrekken in de schaduw. Maar zulke mensen, zoals Mordechai en Esther, blijken te kunnen groeien in moed, in durf, in kracht, in geloof. Want in het volgende hoofdstuk is het Mordechai die 'Nee' zegt. En in hoofdstuk 4 besluit Esther om haar leven op het spel te zetten. Ze zegt: 'Kom ik om, dan kom ik om.'

Jij en ik, de meesten van ons zijn ook gewone mensen. Een mens wordt niet als held geboren. Maar op Zijn eigen manier, ongezien, werkt God met Zijn Heilige Geest in ons leven. En als je dicht bij Hem leeft, dan brengt Hij je van binnenuit tot goede stappen, mooie stappen in Zijn dienst. Hij geeft je vrijmoedigheid, Hij geeft je durf, Hij geeft je lef.

Maar Hij doet het 'ongezien', *unseen*. Want zo is God. En zo kwam ook Zijn Zoon op aarde. Als je Hem zag, zou je nooit gezegd hebben dat Hij de Messias was. Hij kwam om die woorden van Jesaja te vervullen over de Knecht van de HERE: 'Hij zal niet twisten en Hij zal niet roepen, en ook zal niemand Zijn stem op de straten horen. Het geknakte ret zal Hij niet breken en de walmende vlaspit zal Hij niet doven, totdat Hij het oordeel uitvoert tot overwinning. En op Zijn Naam zullen de heidenen hopen' (Mattheüs 12: 19-21).

Misschien denk je soms in je leven: 'Waar is God? Ik zie Hem niet.' Denk dan aan deze Messias, Jezus, die onopvallend Zijn weg ging, die niet met pracht en praal de stad inreed, maar op een ezel. Jezus, die stierf als een misdadiger aan het kruis, maar juist op die manier de wereld redde! Die jou redde, en mij! *Unseen*. Toen ik die posters zag, moest ik denken aan een boekje in mijn kast, dat ik ooit van iemand kreeg. Het heet: *Love to the Unseen Christ*, 'Liefde voor de Christus die je niet gezien hebt'. Die titel is ontleend aan 1 Petrus 1: 8, waar Petrus zegt over Jezus: 'Hem hebt u lief, zonder Hem gezien te hebben.'

Laat je nooit ontmoedigen als je niets van God ziet. Vertrouw erop dat Hij er is, achter de schermen, *unseen*. En geloof in Jezus Christus, Zijn Zoon, die het gezegd heeft tegen Thomas en die het vandaag óók zegt tegen jou: 'Zalig zijn zij die niet gezien hebben en toch geloven.' Amen.